FUNDACIÓ BOFILL

Educació per canviar-ho tot

PRESENTACIÓ

11 de novembre de 2021

La fórmula de l’equitat

Un finançament més just dels centres educatius

Finançar els centres justament: on som i per què és necessari un canvi de model?

Tenim un sistema de finançament dels centres educatius que és inequitatiu, poc transparent i inconsistent.

Per què és inequitatiu?

El sistema actual distribueix els recursos entre els centres educatius principalment en base al nombre d'alumnes que tenen (**sistema lineal**). Els centres de major complexitat reben una assignació addicional de recursos, molt per sota de les seves necessitats reals.

Un institut de molt alta complexitat rep l'equivalent a 6.600€ per alumne; un institut de la mateixa grandària amb un perfil d'alumnat no desafavorit al voltant de 5.800€. **Aquests 800€ de diferència són clarament insuficients** per compensar les desigualtats de resultats i oportunitats entre uns i altres centres.

Finançar per "fórmula d'equitat"

Per què els centres amb més complexitat necessiten més recursos?

- Les famílies amb més recursos econòmics i nivell educatiu poden oferir als seus fills **un acompanyament als aprenentatges i un accés a activitats extraescolars que les famílies amb menys recursos tenen menys possibilitats** d'oferir.
- Els centres amb major concentració d'alumnes vulnerables requereixen més recursos (docents, de suport, especialistes, materials, etc.) de cara a oferir-los el suport educatiu que necessiten i així compensar els seus desavantatges educatius.

Evolució de les diferències de puntuacions en les proves PISA en funció de l'estatus socioeconòmic (ISEC) a Catalunya (2003-2018)

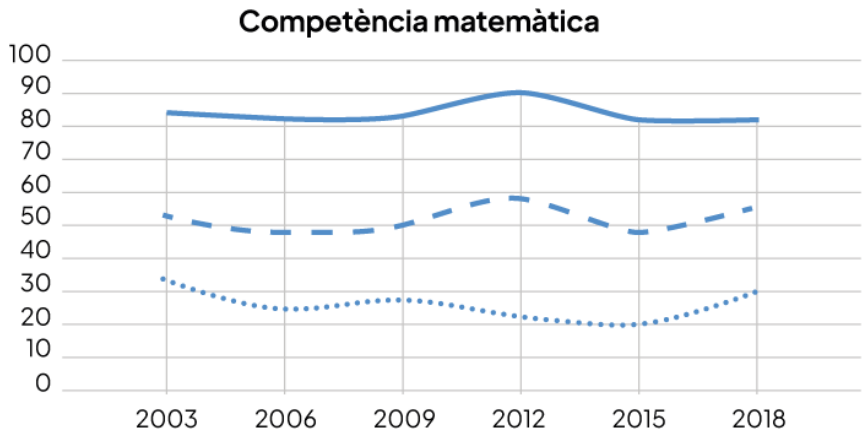

En un **context de crisi** com l'actual, si no es fan passes decidides i ambicioses per guanyar en equitat **el sistema educatiu es polaritzarà encara més i s'eixamplaran les desigualtats.**

Finançar els centres justament: on som i per què és necessari un canvi de model?

Per què és poc transparent i inconsistent?

- Perquè no compta amb criteris i procediments públics i estables per a l’assignació als centres de recursos ordinaris i extraordinaris.
- Això **dificulta la capacitat dels centres de preveure i planificar adequadament** la seva activitat organitzativa i docent.

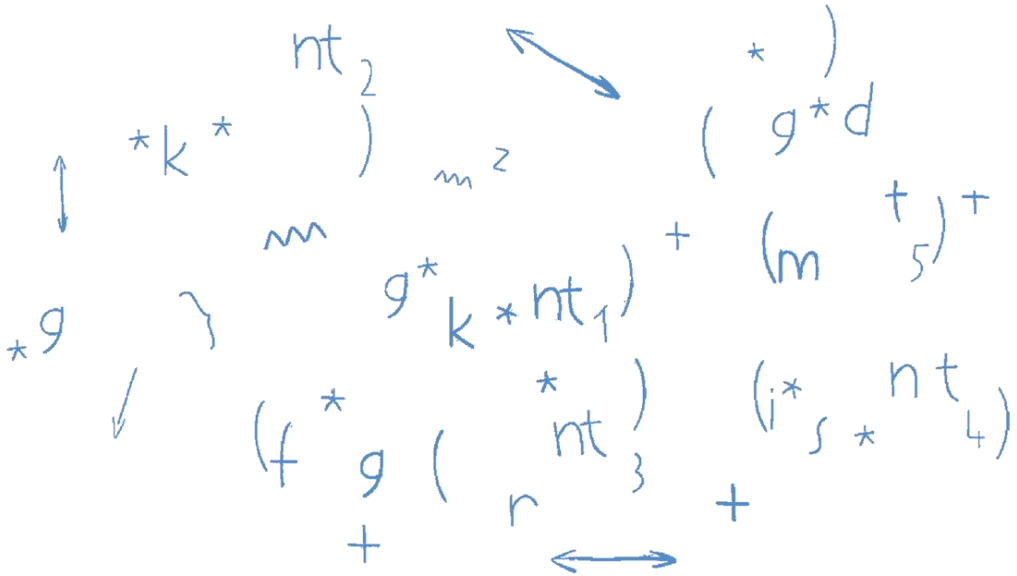

Mesures específiques com el **Decret d’Admissió** d’alumnes 11/2021 o el **Pla de Millora de les Oportunitats Educatives** 2020-2022 són positives, **però no responen a un esquema general de finançament equitatiu del conjunt de centres** educatius.

Finançar per "fórmula d'equitat"

Proposem un nou model de "finançament per fórmula" basat en criteris d'equitat i que té els següents beneficis:

- **Millora l'equitat de l'assignació dels recursos,** assumint que el cost de l'escolarització no és igual en tots els contextos socials i educatius, i que l'educació dels estudiants amb major desavantatge social requereix una major inversió.
- **Millora l'eficiència del sistema**: els recursos van allà on calen i s'ofereixen oportunitats educatives en tots els centres i entorns.
- **Estableix criteris objectius i públics** per definir la quantitat de recursos ordinaris i extraordinaris a assignar a cada centre educatiu. Això permet guanyar en transparència i control de la despesa pública.
- **Ofereix un marc d'autonomia de centre**, en què l'ajustament entre recursos, necessitats i projectes educatius s'estableix de manera estratègica i coresponsable.

La gran majoria de sistemes educatius de l'OCDE disposen d'un sistema de FxF on s'inclou algun factor d'equitat per sobredotar de recursos els centres més desafavorits. Destaquen: el Regne Unit o els Països Baixos (que utilitzen models de FxF des de la dècada dels setanta), i Finlàndia, Suècia, Polònia, Canadà o Austràlia.

Finançar per "fórmula d'equitat"

És cert que bona part dels indicadors clau de despesa educativa, posen de manifest que **el sistema educatiu català en conjunt es troba clarament infrafinançat:**

- La despesa pública per estudiant és el 2019 de 5.146€ per estudiant no universitari, inferior a la xifra de 5.739€ de 2009.
- Despesa pública en educació sobre el PIB és del 3,55%, per sota de la d'Espanya (4,26%) i de la UE (4,60%).
- Ensenyaments obligatoris no plenament gratuïts i copagaments familiars (quotes d'escolarització, activitats complementàries, materials, sortides i colònies, etc.). Les llars catalanes destinen 875€/any per estudiant no universitari (Anuari 2020).

Aquesta infradotació representa un **topall per a la millora del conjunt del sistema**, però **perjudica principalment als centres que tenen més complexitat** i necessiten més docents, suports intensius i diners per a garantir la gratuïtat de les activitats complementàries, sortides i colònies a tots els alumnes.

Finançar per "fórmula d'equitat"

Gran oportunitat: recursos "extraordinaris" COVID-19 i Pressupostos 2022

- En resposta a la **crisi del COVID**, els dos darrers cursos el Departament d'Educació **ha augmentat en 576M€ la seva dotació de recursos al sistema**: increments de plantilla, recursos digitals, de suport educatiu i socioemocional, etc. Han estat recursos fins ara no consolidats, el gruix dels quals han estat repartits entre els centres de forma lineal.

- **El projecte de Pressupostos 2022 incrementa en aproximadament 600M€ el pressupost del Departament d'Educació.** Amb aquest import consolidat seria possible aplicar la fórmula de l'equitat, garantint una distribució molt més equitativa del conjunt de recursos, sense que cap centre educatiu en perdi.

Finançar per “fórmula d’equitat”

Què té en compte la fórmula de l’equitat?

La fórmula es basa en la consideració de **dos grans conceptes**, que s’apliquen **considerant la grandària del centre, l’etapa educativa i la titularitat**:

Una assignació bàsica, en concepte de:

Dotació de professorat, considerant el cost del personal docent i depenent del nombre d’alumnes i unitats del centre.

Activitats i serveis escolars. Assignació econòmica per a activitats complementàries (més enllà de la jornada lectiva ordinària), material i serveis escolars equivalent a tots els centres en funció del seu nombre d’alumnes.

Despeses de funcionament del centre. Assignació econòmica per a equipaments d’aula, consergeria, subministraments, neteja, PAS, etc., en funció de la seva grandària i condicions materials i localització.

+

Una assignació addicional, en funció de:

Complexitat del centre. Major dotació de personal docent i assignació econòmica per als centres amb major complexitat (classificació emprada pel Departament d’Educació).

Baixos resultats educatius de l’alumnat. Major dotació de personal per als centres amb pitjors resultats en les proves de competències de 6è de primària i 4t d’ESO.

Alumnat amb necessitats educatives específiques. Major assignació econòmica per als centres amb major proporció d’alumnes amb mesures de suport educatiu intensiu (SIEI, AIS, vetlladors, etc.).

Ubicació del centre en entorns vulnerables. Major assignació econòmica i de personal de suport per als centres situats en entorns socialment desafavorits.

Finançar per “fórmula d’equitat”

Què té en compte la fórmula de l’equitat?

$$F_1 = (p * g * k * nt_1) + (m * g * k * nt_2) + (f * g * nt_3) + (i * s * nt_4) + (r * b * nt_5) + (e * g * d)$$

P	+	G	+	K	+	NT
Assignació de personal docent i de suport		Grandària del centre		Complexitat de centre		Nivell educatiu i titularitat

+

M	+	G	+	K	+	NT_2
Assignació d’activitats i serveis educatius complementaris		Grandària del centre		Complexitat de centre		Nivell educatiu i titularitat

+

F	+	G	+	NT_3
Assignació per costos de funcionament		Grandària del centre		Complexitat de centre

I	+	S	+	NT_4
Assignació destinada a garantir l’educació inclusiva		Nombre d’alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu		Nivell educatiu i de titularitat

+

I	+	S	+	NT_5
Assignació de personal prevista per a l’alumnat amb nivell baix d’assoliment de competències		Nombre d’alumnat amb nivell baix		Nivell educatiu i de titularitat

+

E	+	G	+	D
Assignació econòmica i de personal en funció de les característiques socioeconòmiques de l’entorn		Nombre d’alumnat amb nivell baix		Nivell educatiu i de titularitat

FUNDACIÓ BOFILL

Què rebrien els centres educatius amb una fórmula d'equitat?

Tres escenaris d'aplicació

Tots tres escenaris es basen en els conceptes de cost i dades de despesa pública contingudes en l'informe sobre el cost de la plaça escolar del Síndic de Greuges (2020), i prenen com a base de referència el pressupost del Departament d'Educació liquidat l'any 2019 (actualitzat IPC). Per tant, ens basem en la realitat pressupostària pre-COVID, ja que els recursos extraordinaris desplegats els cursos de pandèmia no representen una despesa consolidada.

- **Escenari "conservador"**: es redistribueix el finançament actual.
- **Escenari "de garanties"**: es redistribueix el finançament actual i s'amplia per evitar que cap centre perdi.
- **Escenari "de gratuïtat real"**: es redistribueix equitativament el finançament que seria necessari per garantir la gratuïtat de l'ensenyament.

Què rebrien els centres educatius amb una fórmula d'equitat?

Centre A

Centre públic
ESO
Complexitat molta alta
468 alumnes
16 unitats
99 NESE
102 baix rendiment
Entorn desafavorit

	Import per centre (€)	Import per alumne (€)
Finançament públic actual **(sense fórmula)**	3.272.077	6.992
Escenari "conservador" Distribució del finançament actual	3.509.964	7.500
Escenari "de garanties" Distribució ampliada del finançament actual	3.969.536	8.482
Escenari "de gratuïtat real" Distribució de cobertura del cost de la plaça	4.371.942	9.342

Què rebrien els centres educatius amb una fórmula d'equitat?

Exemple:

Amb un increment del pressupost global anual en 697.460 € (1.490 € per alumne):

- **Un professor per cada dues classes,** que es podrien utilitzar per reduir ràtios, però també dedicar a co-docència, agrupaments flexibles, reforçar l'equip d'orientació, a tasques de tutorització individual, etc.
- **Un professor d'aula d'acollida**, que garanteixi un bon suport i integració de l'alumnat nouvingut.
- **Un especialista d'educació inclusiva**, que faciliti l'atenció ordinària de l'alumnat amb necessitats educatives especials.
- **Vuit educadors socials** (dos per curs) i **dos tècnics d'integració social** (un per cicle), que es podrien dedicar a suport educatiu no lectiu, a acompanyament socioemocional, a treball amb les famílies, o a coordinació amb serveis externs.

Cada centre hauria d'adaptar aquesta possibilitat de nova despesa a les seves necessitats i les dels seus alumnes i entorn.

Què rebrien els centres educatius amb una fórmula d’equitat?

Centre B

Centre concertat
Primària
Complexitat alta
442 alumnes
20 unitats
68 NESE
89 baix rendiment
Entorn no desafavorit

	Import per centre (€)	Import per alumne (€)
Finançament públic actual (sense fórmula)	1.441.019	3.260
Escenari “conservador” Distribució del finançament actual	1.860.146	3.208
Escenari “de garanties” Distribució ampliada del finançament actual	2.141.641	4.845
Escenari “de gratuïtat real” Distribució de cobertura del cost de la plaça	2.776.158	6.281

Què rebrien els centres educatius amb una fórmula d'equitat?

Centre C

Centre públic
Primària
Complexitat mitjana/baixa
430 alumnes
18 unitats
36 NESE
53 baix rendiment
Entorn no desafavorit

	Import per centre (€)	Import per alumne (€)
Finançament públic actual (sense fórmula)	1.859.782	4.325
Escenari "conservador" Distribució del finançament actual	1.516.467	3.527
Escenari "de garanties" Distribució ampliada del finançament actual	1.809.539	4.208
Escenari "de gratuïtat real" Distribució de cobertura del cost de la plaça	2.113.740	4.916

Quant costaria aplicar la fórmula de l'equitat?

Titularitat	Nivell educatiu	Sense FxF	FxF: Escenari "conservador"	FxF: Escenari "de garanties"	FxF: Escenari "de gratuïtat"
Públic	EINF EPRI	2.069.399.652	2.063.923.402	2.368.226.687	2.715.497.944
	ESO	1.202.244.034	1.227.937.229	1.418.480.774	1.609.521.952
Concertat	EINF EPRI	629.458.074	605.496.452	720.371.038	1.017.024.445
	ESO	395.275.582	362.247.191	432.713.018	576.395.725
Total		**4.296.377.342**	**4.259.604.274**	**4.939.791.518**	**5.918.440.067**

Quant costaria aplicar la fórmula de l'equitat?

Escenari "de gratuïtat" = 5.918 M€ (+ 1.622 M€)

- **+ 38% respecte despesa actual en centres educatius**
- **Despesa educativa sobre PIB: del 3,6% al 4,3%**

Escenari "de garanties" = 4.940 M€ (+ 643 M€)

- **+ 15% respecte despesa actual en centres educatius**
- **Despesa educativa sobre PIB: del 3,6% al 3,9%**

Aposta:

- **Compromís per mantenir un pressupost mínim equivalent a la despesa COVID i desplegar el FxF d'equitat en un escenari "de garanties"**, on es corregeixen les desigualtats socials i educatives entre escoles i instituts, sense que cap centre, fins i tot aquells amb una complexitat més baixa, retrocedeixi en els recursos que rep actualment.

  Impacte pressupostari de 643M€, passar d'una despesa educativa sobre el PIB del 3,6%, a una del 3,9%.

- **Avançar progressivament cap a un "escenari de gratuïtat"**, en què es garanteix la plena cobertura del cost de la plaça escolar i l'absència total de copagaments per part de les famílies.

  Impacte pressupostari de 1.622M€, equivalent a passar d'una despesa educativa sobre el PIB del 3,6%, a una del 4,3% (igual que la del conjunt de l'Estat i encara lluny del 6% que contempla la LEC i el Pla de Govern per a la propera legislatura).

FUNDACIÓ
BOFILL

Educació per canviar-ho tot